

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona-Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10), a u vezi sa članom 17. Zakona o budžetima u FBiH ("Službene novine FBiH", broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15 i 104/16), Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 99. sjednici, održanoj 16.06.2017. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I

Donose se Smjernice ekonomske i fiskalne politike Zeničko-dobojskog kantona za period 2018. – 2020. godine i čine sastavni dio ovog zaključka.

II

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____/17.
Datum, 16.06.2017. godine
Zenica

PREMIJER

Miralem Galijašević

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo finansija,
1x Svim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave,
1x a/a.

**Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON**

**SMJERNICE EKONOMSKE I FISKALNE POLITIKE
ZA PERIOD 2018. – 2020. GODINE**

Zenica, juni 2017. godine

DIO PRVI - UVOD

Jedan od koraka u procesu pripreme Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za 2018. godinu, a u skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15 i 104/16), predstavlja dokument Smjernice ekonomske i fiskalne politike, koji sadrži preliminarnu projekciju prihoda i rashoda za pripremu budžeta fiskalne 2018. godine.

Ovaj dokument ima za cilj da poboljša koordinaciju između Vlade Zeničko-dobojskog kantona, općina, grada i izvanbudžetskih fondova, na pripremi Budžeta za 2018. godinu, kao i da osigura okvir planiranja rashoda.

Smjernice pokrivaju slijedeće oblasti:

- makroekonomske pretpostavke i prognoze,
- politike prihoda,
- politike rashoda.

Dokumentacionu osnovu za izradu Smjernica ekonomske i fiskalne politike Zeničko-dobojskog kantona za period 2018. – 2020. godine predstavljaju Makroekonomske projekcije za 2018.- 2020. godinu koje je izradila Direkcija za ekonomsko planiranje pri Vijeću Ministara Bosne i Hercegovine i preliminarne projekcije prihoda dostavljene od strane Federalnog ministarstva finansija.

DIO DRUGI – MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

POGLAVLJE I. SREDNJOROČNE MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

Makroekonomski pokazatelji na nivou Bosne i Hercegovine dati su u slijedećem pregledu:

Tabela 1. Makroekonomski pokazatelji za period 2018.-2020. Godine

Indikator	Zvanični podaci	Projekcije				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nominalni BDP u mil KM	29.462	30.389	31.709	33.245	34.962	36.925
Nominalni rast u %	4,5	3,1	4,3	4,8	5,2	5,6
BDP deflator (prethodna godina = 100)	100,8	100,2	101	101,2	101,4	101,5
Realni BDP u mil KM (prethodna godina = 100)	29.229	30.334	31.391	32.844	34.494	36.379
Realni rast u %	3,7	3	3,3	3,6	3,8	4,1
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	-1	-1,1	0,9	1,2	1,5	1,4
Potrošnja u mil KM	29.619	30.231	31.385	32.631	33.981	35.382
Realni rast u %	1,5	2,4	2,7	2,7	2,7	2,7
Vladina potrošnja u mil KM	6.160	6.283	6.409	6.537	6.668	6.801
Realni rast u %	0,8	1,2	0,5	0,8	0,5	0,5
Privatna potrošnja u mil KM	23.459	23.947	24.975	26.094	27.313	28.580
Realni rast u %	1,7	2,7	3,2	3,2	3,3	3,2
Investicije (bruto) u stalna sredstva u mil KM	5.024	5.087	5.580	6.149	6.786	7.441
Realni rast u %	-3,5	0,7	9,4	9,9	10	9,3
Vladine investicije u mil KM	535	508	635	857	1.097	1.382
Realni rast u %	-53,5	-5,8	23,2	33,4	26,1	24,1
Privatne investicije u mil KM	4.489	4.579	4.945	5.292	5.688	6.058
Realni rast u %	10,6	1,5	7,9	6,9	7,4	6,4
Uvoz u mil KM	15.281	15.327	16.301	17.415	18.678	19.875
Nominalni rast u %	-1,5	0,3	6,4	6,8	7,3	6,4
Realni rast u %	0,9	2,3	4,8	5,3	5,2	4,2
Izvoz u mil KM	9.863	10.139	10.863	11.716	12.694	13.691
Nominalni rast u %	5,8	2,8	7,1	7,9	8,3	7,9
Realni rast u %	6,3	4,7	5,3	5,6	5,5	4,4
Nacionalna bruto štednja u % BDP-a	12,5	13,2	13,2	13,5	13,9	14,7
Bilans tekućeg računa u mil KM	-1.589	-1.333	-1.571	-1.832	-2.108	-2.300
Rast u %	-22	-16,1	17,8	16,6	15,1	9,1
Bilans tekućeg računa u % BDP-a	-5,4	-4,4	-5	-5,5	-6	-6,2

Izvor podataka: Direkcija za ekonomsko planiranje, april 2017. godine

Osnovna pretpostavka projiciranog rasta u Bosni i Hercegovini se tiče ekonomskih kretanja u okruženju i to prije svega u smislu promjena izvozne tražnje, te inostranog finansiranja finalne potrošnje i investicija. Unutrašnje pretpostavke podrazumijevaju uobičajeni nivo političke stabilnosti, uz postepeno poboljšanje poslovnog okruženja. Osnovni scenarij podrazumijeva aranžman sa MMF-om koji bi pored direktnog uticaja na budžete trebao otvoriti vrata drugih međunarodnih finansijskih institucija u cilju finansiranja povećanja javnih radova. S druge strane, uspješna realizacija tog aranžmana u velikoj mjeri ograničava projicirani rast javne potrošnje i javnih rashoda uopšte. Rast je takođe projiciran uz pretpostavku odsustva elementarnih nepogoda u smislu poplava ili suša koje bi mogle značajno uticati na poljoprivrednu proizvodnju, te proizvodnju električne energije. Konačno, projekcija podrazumijeva povećanje svjetskih cijena koje bi pored porasta cijena izvoza i uvoza trebale zaustaviti deflaciju iz prethodnog perioda.

Tako, prema projekcijama Direkcije za ekonomsko planiranje, ekonomska aktivnost u Bosni i Hercegovini u 2017. godini bi trebala porasti za 3,3%, nakon čega se projicira nešto viša realna stopa od 3,6% u 2018. godini. Ovo je približno na nivou prethodnih projekcija iz novembra 2016. godine, obzirom da u međuvremenu nije došlo do značajnijih promjena pretpostavki ekonomskog rasta. Očekuje se da bi nosioci ekonomskih kretanja u ovom periodu trebali biti realni rast izvoza od preko 5% godišnje, te povećanje privatne potrošnje od 3,2% i investicija od 7,4 - 9%. S druge strane, očekivani porast domaće potražnje bi trebao rezultirati realnim povećanjem uvoza, sa stopama nešto nižim u odnosu na izvoz.

Očekuje se da bi se ekonomski rast u periodu 2019 - 2020. godina trebao odvijati u uslovima boljeg eksternog okruženja uz blago poboljšanje poslovne klime za investiranje. Pretpostavlja se sve veća dostupnost povoljnih međunarodnih izvora finansiranja za razvoj infrastrukture. S tim u vezi, očekivano daljnje jačanje investicija do nivoa od 21% bruto društvenog proizvoda (BDP) u 2020. godini, bi trebalo biti glavni izvor postepenog jačanja ekonomskog rasta na realne stope od 3,8% i 4,1% u 2019. i 2020. godini.

U periodu 2018. – 2020. godina u zemljama Eurozone se očekuje oporavak privatne potrošnje, porast investicija, te povećanje ukupnog izvoza i uvoza, što će rezultirati intenziviranjem vanjskotrgovinske razmjene zemalja Evropske unije međusobno i sa ostatkom svijeta. Pored nastavaka ovih eksternih dinamika očekuje se i sve utjecajniiji značaj internih dinamika kroz strukturalne reforme koje bi trebale biti u funkciji jačanja ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Ova pozitivna dešavanja u neposrednom okruženju uz pravovremenu i dosljednu implementaciju strukturalnih reformi trebale bi rezultirati povećanjem iskorištenosti industrijskih kapaciteta u Bosni i Hercegovini koje se ogleda kroz povećani obim proizvodnje, viši nivo investicija kako kroz strana tako i domaća ulaganja, što bi u konačnici trebalo rezultirati rezultirati osjetnijim povećanjem zaposlenosti u Bosni i Hercegovini.

A. Industrijska proizvodnja

U periodu januar - septembar 2016. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila povećanje fizičkog obima industrijske proizvodnje od 3,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Ako se kretanje industrijske proizvodnje posmatra po kvartalima vidljivo je da je rast bio nešto intenzivniji tokom prvog polugodišta K1: 4,6%, K2: 4,7%, dok je tokom trećeg kvartala usljed slabljenja prerađivačke industrije rast ukupne industrijske proizvodnje prerpolaavljen i iznosio je K3: 2,1%. Sektorski posmatrano može se konstatovati da su svi sektori pozitivno doprinosili povećanju industrijske proizvodnje, a registrirane stope rasta su iznosile: vađenje ruda i kamena 2,7%, prerađivačka industrija 3,9% i sektor za proizvodnju električne energije 3,8%. Iako su određene međunarodne okolnosti kao što je

nizak nivo svjetskih cijena predstavljale izazov za privredu Bosne i Hercegovine, ipak se čini da su jačanje privredne aktivnosti u zemljama Evropske unije, a posebno zemljama regiona, omogućile povećanje proizvodnje u prerađivačkoj industriji što se ispostavilo kao ključni razlog povećanja ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini.

Nastavak pozitivnih ekonomskih prilika u zemljama Evropske unije i intenziviranje poslovne aktivnosti u zemljama regiona, unatoč određenim izazovima kao što je nizak nivo svjetskih cijena omogućili su povećanje proizvodnje u prerađivačkoj industriji u Bosni i Hercegovini. Tako je u periodu januar - septembar 2016. godine u Bosni i Hercegovini registriran rast prerađivačke industrije od 3,9% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po kvartalima stope rasta su iznosile K1: 6,4%, K2: 6,3%, dok je tokom trećeg kvartala registrirana negativna stopa rasta od 0,5% što je znatno umanjilo ukupni ostvareni rezultat na nivou posmatranog perioda.

Posmatrano detaljnije po granama prerađivačke industrije evidentno je da su najviše stope rasta ostvarene u okviru proizvodnje namještaja 18,8%, gotovih metalnih proizvoda 15,2%, hemijskih proizvoda 14,3% i prehrambenih proizvoda 8,8% u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, pad potražnje i svjetskih cijena za posljedicu su imali smanjenje proizvodnje koksa i rafiniranih naftnih derivata od 10,9%, baznih metala od 7%, mašina i autokomponenti od oko 4%. Međutim, iako je tokom trećeg kvartala došlo do blagog slabljenja u proizvodnji ipak se može konstatovati da je prerađivačka industrija bila ključni generator povećanja industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. S druge strane, vidljivo je da je rast proizvodnje u prerađivačkoj industriji bio u rangu Srbije i Hrvatske tokom posmatranog perioda što isto tako ukazuje da je ekonomska aktivnost u Bosni i Hercegovini u periodu januar - septembar 2016. godine na nivou regionalnog prosjeka. Pored prerađivačke industrije pozitivan doprinos rastu ostvaren je i u okviru sektora rudarstva i proizvodnje električne energije gdje je ostvaren devetomjesečni rast proizvodnje od 2,7% odnosno 3,8%. Povećanje proizvodnje u okviru ovih sektora naročito je bilo izraženo tokom trećeg kvartala kada je sektor rudarstva ostvario povećanje proizvodnje od 3,1%, a proizvodnja električne energije se značajno oporavila i povećana je za 10,2% u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Povećanje ukupne proizvodnje električne energije u periodu januar - septembar 2016. godine ostvareno je najviše zahvaljujući povećanju proizvodnje u okviru termoelektrana od 18,2%, dok je proizvodnja u hidroelektranama smanjena za 10,6%. Tako je došlo do povećanja izvoza električne energije (posmatrano u fizičkim jedinicama) od 3%, dok je u nominalnom smislu izvoz električne energije smanjen za 2,3% usljed pada izvoznih cijena električne energije. Ukupna potrošnja električne energije u periodu januar - septembar 2016. godine povećana je za 1,9% u odnosu na isti period prethodne godine.

Planirana investiciona ulaganja u infrastrukturu i energetiku također bi trebala značajno doprinijeti jačanju kako građevinskog sektora u Bosni i Hercegovini tako i onih grana prerađivačke industrije koje su usko vezane uz građevinarstvo. Također se očekuje da energetski sektor koji je u prethodnom periodu bio jedan od nosilaca industrijske proizvodnje nastavi pozitivan trend rasta proizvodnje i dodatno osnaži industrijsku proizvodnju u Bosni i Hercegovini navedenom periodu. Prema projekcijama Direkcije za ekonomsko planiranje, ovo bi trebalo rezultirati godišnjim povećanjem industrijske proizvodnje od preko 5% u odnosu na prethodnu godinu.

Potencijalni rizik za navedenu situaciju predstavlja neizvjesnost i još uvijek nedovoljno siguran ekonomski oporavak u užem i širem međunarodnom ekonomskom okruženju. Potencijalni rizik za ostvarivanje navedenih pretpostavki može predstavljati kašnjenje odnosno nizak stepen implementacije reformskih zakona. Visok nivo integracije sa zemljama Evropske unije i regiona kroz trgovinske i finansijske tokove praktički određuje kretanje industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Eventualno pogoršanje situacije na

tržištu Evropske unije, posebno u slučaju zemalja koje su glavni trgovinski partneri Bosne i Hercegovine, predstavlja najveći rizik po oporavak industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini.

B. Tržište rada

U periodu I - IX 2016. godine u Bosni i Hercegovini prosječan broj zaposlenih lica je uvećan (1,6% u odnosu na isti period prethodne godine) i ukupno iznosi 723,6 hiljada. Kao i u prvoj polovini godine najznačajniji rast broja zaposlenih lica je u područjima djelatnosti koje zapošljavaju najveći broj lica u Bosni i Hercegovini (oko 38%) - trgovina i prerađivačka industrija. U oblasti trgovine na veliko i malo, popravke motornih vozila i motocikala broj zaposlenih lica je povećan za 3,5%, a u prerađivačkoj industriji za 2,4%. Iako je najveća stopa rasta broja zaposlenih lica registrovana u području poslovanja nekretninama (12,6%) njen doprinos ukupnom rastu broja zaposlenih je nešto manji zbog malog udjela (0,4%). U području djelatnosti javne uprave i odbrane, zdravstva i obrazovanja broj zaposlenih lica je u prosjeku smanjen za 0,5%.

U Federaciji Bosne i Hercegovine broj zaposlenih lica je uvećan za 1,6% i iznosi 456,2 hiljada. Najznačajniji rast broja zaposlenih je u područjima djelatnosti trgovine i prerađivačke industrije.

Tokom trećeg kvartala 2016. godine u Bosni i Hercegovini je naročito intenzivirano smanjenje broja nezaposlenih lica (-4,2% godina/godina u K3, -2,5% godina/godina u K1). Navedena dešavanja su doprinijela da prosječan broj nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u periodu I - IX 2016. godine bude značajno manji (-3,4%) u poređenju sa istim periodom 2015. godine i iznosi 524,7 hiljada. Uz porast broja zaposlenih lica, administrativna stopa nezaposlenosti u BiH je smanjena za 1,3% i iznosi 42%. U Federaciji Bosne i Hercegovine prosječan broj nezaposlenih lica u I - IX 2016. godine iznosi 379,5 hiljada (-2,8%). Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje u FBiH primjećuje se da je prema kvalifikacionoj strukturi broj nezaposlenih lica najviše smanjen u kategorijama KV i NKV lica.

U Bosni i Hercegovini je u periodu I - IX 2016. godine prosječna neto plaća uvećana za 0,7% i iznosi 836 KM uz brži realni rast (2%). U Federaciji Bosne i Hercegovine prosječna neto plaća je uvećana za 0,8%. U gotovo svim područjima djelatnosti registrovan je rast neto plaće (godina/godinu). Izuzetak su djelatnosti hotelijerstva i ugostiteljstva, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti i ostale uslužne djelatnosti. Međutim, istovremeno je broj zaposlenih lica u pomenutim djelatnostima uvećan, što ukazuje da su poslodavci dali prednost zapošljavanju u odnosu na rast plaća. Najveća prosječna neto plaća u periodu I - IX 2016. godine je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.377 KM), dok je najniža plaća u djelatnosti hotelijerstva i ugostiteljstva (517 KM). Najveća stopa rasta neto plaće je u oblasti prerađivačke industrije (2,8% g/g), što uz rast broja zaposlenih u ovoj djelatnosti ukazuje na određene pozitivne pomake u ovom sektoru. U području djelatnosti javne uprave i odbrane, obrazovanja i zdravstva neto plaće su za prva tri kvartala u prosjeku uvećane oko 1,1%.

U Bosni i Hercegovini se očekuje postepeni oporavak tržišta rada. Stopa registrovane nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini u 2017. godini mogla bi se smanjiti u odnosu na nivo prije krize.

Prvi pokazatelji na tržištu rada u 2017. godini ukazuju na nastavak smanjenja broja nezaposlenih lica (-5% u januaru). Rast broja zaposlenih lica odnosno kreiranje radnih mjesta u periodu 2017. – 2020. godine zavisiće od nivoa investicija s jedne strane, ali i obima trgovine i industrijske proizvodnje. Bitno je napomenuti da najveći broj zaposlenih lica radi u području djelatnosti prerađivačke industrije i trgovine na veliko i malo (oko 38%), što ukazuje koliki značaj za tržište rada imaju dešavanja u navedenim djelatnostima.

Prema predviđanjima Direkcije za ekonomsko planiranje u periodu 2017. – 2020. godine očekuje se rast investicija, trgovine i obima industrijske proizvodnje, što bi se pozitivno odrazilo na povećanje broja zaposlenih lica (2,2% 2017. godine, oko 2,3% 2018. – 2020. godine).

Prosječne neto plaće bi mogle zadržati umjeren rast u posmatranom periodu (1,9% 2017. godine, 2,2% - 2,4% 2018. – 2020. godine). Generalno, bolji poslovni ambijent u Bosni i Hercegovini ali i šire, stvorio bi uslove za kreiranje radnih mjesta i postepeni porast broja zaposlenih lica. Buduća dešavanja u oblasti tržišta rada u Bosni i Hercegovini uglavnom su bazirana na predviđanjima u oblasti investicija, trgovine i uopšte poslovnom ambijentu. Time su i najveći rizici za navedene projekcije dešavanja u pomenutim oblastima.

C. Cijene

U periodu I - IX 2016. godine na svjetskom tržištu energenata primjetan je nastavak smanjenja cijena nafte i gasa u poređenju sa prošlom godinom. Cijena sirove nafte u posmatranom periodu u prosjeku je iznosila 41 \$/barelu, što je za 24% manje u poređenju sa istim periodom 2015. godine. Međutim, posmatrajući cijene nafte po kvartalima, primjetno je da su cijene nafte u K3 znatno sporije padale (8,4%godina/godinu) u odnosu na K1 (-36,7% godina/godinu). Sličan trend zabilježen je i kod cijena prirodnog gasa koje su u periodu I - IX 2016. godine smanjene približno 45% uz slabljenje intenziteta od K1 do K3. Uz navedene promjene cijena energenata u većini zemalja u okruženju opšti nivo cijena je smanjen.

Iako je u Bosni i Hercegovini tokom trećeg kvartala nastavljeno smanjenje ukupnog indeksa potrošačkih cijena, primjećuje se da je intenzitet deflacije nešto slabiji u poređenju sa prvom polovinom godine. U Bosni i Hercegovini u periodu I - IX 2016. godine registrovana je deflacija od 1,3%, a najznačajnije smanjenje cijena je dijelu prevoza, odjeće i obuće, hrane i bezalkoholnih pića. Uslijed navedenih promjena u kretanju sirove nafte, u dijelu prevoza u posmatranom periodu cijene su smanjene za 6,6%. Istovremeno, cijene u dijelu hrane i bezalkoholnih pića su smanjene za 1,2% prvenstveno zbog cijena hrane jer se cijene bezalkoholnih pića nisu mijenjale. U dijelu stanovanja, vodosnabdijevanja, električne energije, plina i drugih energenata (komunalije) nije bilo značajnih promjena cijena. Električna energija je poskupila za 1,1% u periodu I - IX 2016. godine zbog poskupljenja u drugom kvartalu 2016. godine. Istovremeno, u skladu sa pomenutim kretanjem cijena gasa na svjetskom tržištu, cijena gasa u Bosni i Hercegovini je smanjena za 25%. Međutim zbog malog udjela, uticaj cijena gasa na cijeli dio stanovanja je bio manji.

Jedini dio (odjeljak) koji je doprinio usporavanju deflacije su alkoholna pića i duvan. Zbog ranijeg povećanja akciza na duvan i cigarete cijene u ovom dijelu su uvećane za 7,7%.

POGLAVLJE II. SREDNJOROČNA FISKALNA PROGNOZA

Indirektni porezi

Projekcije prihoda od indirektnih poreza za period 2017 – 2020. godine sastoje se od osnovnog scenarija projekcija.

Osnovni scenario projekcija prihoda temelji se na sljedećim pretpostavkama:

- Prognozama makroekonomskih pokazatelja Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP) za pomenuti period iz marta 2017;
- Nastavku harmonizacije akciza na cigarete sa standardima Evropske unije i primjeni nove politike oporezivanja rezanog duhana;
- Efektima primjene Sporazuma o slobodnoj trgovini između BiH i EFTA u periodu

2015 - 2017;

- Efektima primjene adaptiranog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU (SSP), u primjeni od 01.02.2017.godine;
- Tekućim trendovima u naplati prihoda od indirektnih poreza.

Politika akciza na duhan u 2017. utvrđena je Zakonom o akcizama i Odlukom Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje. Politika akciza na duhan u periodu 2017 – 2020. godine podrazumijeva kontinuirano godišnje povećanje specifične akcize na cigarete u visini od 0,15 KM/paklici, utvrđivanje minimalne akcize na cigarete (minimalno 60% prosječne ponderirane cijene cigareta) i usklađivanje specifične akcize na rezani duhan sa akcizom na cigarete (minimalno 80% minimalne akcize na cigarete).

U 2016. godini je zabilježen iznenađujuće visok rast prihoda od indirektnih poreza od 5,2%. Visoka godišnja stopa rasta je bila rezultat iznimno visokog rasta naplate prihoda od PDV-a, akciza i putarine na derivate nafte. Prihodi od akciza na uvozne derivate u 2016. godini su bili čak 34% veći nego u 2014. godini, a 16,9% veći nego u 2015. godini. Rast potrošnje derivata generirali su sljedeći faktori: niske cijene na svjetskom tržištu derivata, najave povećanja akciza na derivate i regionalna konkurentna prednost Bosne i Hercegovine u segmentu oporezivanja derivata u pogledu stopa PDV i akciza u odnosu na zemlje regiona, koja podstiče prekograničnu i tranzitnu prodaju ne samo derivata nafte, već i ostalih dobara i usluga. To je, vjerovatno, bio i faktor rasta domaćeg PDV-a u 2016.godini iznad stopa rasta ekonomije i potrošnje. Značajan dio rasta prihoda u 2016.godini generiran je u posljednja dva mjeseca snažnim rastom PDV-a na uvoz. Međutim, zbog slabije prodaje uvezene robe značajno su povećani zahtjevi za povrate i porezne kredite koji su ugrozili bruto i neto naplatu u prvom kvartalu 2017. godine. Pored toga, snažni rast povrata po osnovu međunarodnih projekata u prvom kvartalu 2017. godine ukazuje na zaključak da je naplata PDV-tokom realizacije projekata doprinijela rastu prihoda u 2016. godini, dok je naknadnim povratom plaćenog PDV-a opterećena naplata u 2017. godini.

Povećane isplate povrata PDV-a u prva dva mjeseca 2017.godine premašivale su rast bruto naplate, tako da je u prva dva mjeseca ostvaren pad neto prihoda od 1,3%. Pozitivna kretanja u naplati prihoda u martu su u cijelosti kompenzirala pad prihoda iz prva dva mjeseca.

Prema preliminarnom izvještaju Uprave za indirektno oporezivanje u martu 2017. godine naplaćeno je 551 mil. bruto prihoda od indirektnih poreza, što predstavlja povećanje od 5,9% i, ujedno, rekordan iznos prihoda koji je naplaćen u tom mjesecu od uspostave Uprave za indirektno oporezivanje. Međutim, zbog rasta povrata od 12,3 mil. KM neto efekti naplate u odnosu na isti mjesec 2016. godine su iznosili 18,3 mil. KM ili 4,2%. Poređenje naplate prihoda od indirektnih poreza u prvom kvartalu 2017. godine u odnosu na prvi kvartal prethodne godine ukazuje na zaključak da je naplata prihoda od indirektnih poreza u nominalnom iznosu bila najuspješnija od uspostave Uprave za indirektno oporezivanje.

Na nivou prvog kvartala 2017. godine bruto naplata je bila veća za 51,7 mil. KM u odnosu na isti kvartal 2016. godine. Iako su realizirane rekordno visoke isplate povrata, u konačnici, neto naplata prihoda od indirektnih poreza u prvom kvartalu 2017. godine je bila veća za 8 mil. KM, odnosno za 0,6% u odnosu na naplatu u prvom kvartalu 2016. godine.

Na osnovu trendova naplate prihoda, godišnjih makroekonomskih projekcija i procjena efekata izmjene Zakona o akcizama, efekata primjene adaptiranog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) i primjene Sporazuma o slobodnoj trgovini između BiH i EFTA, projicirana neto naplata prihoda od indirektnih poreza za 2017. godinu iznosi 5.626,4 mil KM, što je za 1,7% više nego u 2016. godini.

Niži postotak rasta prihoda u 2017. godini je rezultat izuzetno visoke statističke osnovice za poređenje (2016), prelijevanja negativnih efekata u prvi kvartal 2017.godine

(povrati i porezni krediti), uključivanja efekata izmjena politike indirektnog oporezivanja i niže projektirane nominalne naplate pojedinih vrsta akciza koje su do sada, uz PDV-e, determinirali rast prihoda.

U narednim mjesecima može se očekivati snažnije ispoljavanje negativnih efekata u vezi sa primjenom adaptiranog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), s obzirom da su prihodi od carina naplaćenih na robu porijeklom iz Evropske unije činili oko 1/3 ukupnih prihoda od carina Bosne i Hercegovine. Zbog kompleksnosti obračuna, gubici prihoda od carina procijenjeni su na bazi 3/5 prihoda od carina naplaćenih na robu porijeklom iz Evropske unije, s tim da je iznos gubitaka za 2017. godine umanjen zbog činjenice da je primjena adaptiranog SSP-a započela u februaru 2017. godine. Preostali dio prihoda od carina prati makroekonomske projekcije DEP-a i istorijske trendove prihoda od carina naplaćenih na uvoz roba porijeklom iz trećih zemalja.

Sporazum o slobodnoj trgovini između BiH i EFTA podrazumijeva fazno ukidanje carina i ostalih nameta sa fiskalnim učinkom na uvoz iz članica EFTA u periodu od 2015. do 2018. godine.

Očekuje se da će rast uvoza iz trećih zemalja djelimično kompenzirati gubitke prihoda od carina zbog primjene adaptiranog SSP-a. Imajući to u vidu, očekuje se pad prihoda od carina od 7,4%.

Projekcija prihoda od PDV-a za 2017. godinu iznosi 3.566,4 mil KM, što je za 3,9% više od naplate u prethodnoj godini. Projicirana stopa rasta godišnje naplate je značajno iznad ostvarene u prvom kvartalu, koja je bila pod snažnim utjecajem povećanih poreznih kredita i isplata povrata koji se odnose na veliki uvoz roba krajem 2016. godine i realizirane međunarodne projekte iz prethodne godine. U narednim kvartalima očekuje se stabilizacija gotovinskog toka PDV-a i kretanje naplate u skladu sa projekcijama makroekonomskih pokazatelja za 2017. godinu. Kretanje isplata povrata ovisiće o rastu uvoza, izvoza, investicija i implementaciji međunarodnih projekata, koji predstavljaju najneizvjesniji faktor izvršenja projekcija PDV-a u 2017. godini, tim više što im ponovno raste značajnost za izvršenje projekcija.

U 2017. godini se očekuje pad prihoda od akciza od 1,6% ili nominalno za 22,5 mil. KM. Akcize na derivate nafte su bile glavni generator rasta prihoda od akciza u 2016. godini. Međutim, usljed rasta cijena nafte na svjetskom tržištu u februaru i martu 2017. porasle su maloprodajne cijene derivata u Bosni i Hercegovini, što je proizvelo pad potrošnje derivata i, posljedično, pad prihoda od akciza od 10,5%, kumulativno u navedena dva mjeseca. S obzirom na najnovije projekcije relevantnih međunarodnih agencija, u 2017. godini mogao bi se očekivati rast cijena derivata u rasponu između 11% i 15%, ovisno o vrsti derivata, iz čega proizilazi zaključak da će se trenutno loša situacija u pogledu naplate akciza na derivate nastaviti i u narednim mjesecima. Iako je kretanje cijena nafte na svjetskom tržištu vrlo teško prognozirati, očekuje se stabilizacija cijena tokom godine, ali na višem nivou nego što je bilo prethodne dvije godine. Pretpostavlja se i da će odlaganje usvajanja izmjena Zakona o akcizama proizvesti privremeni porast potrošnje derivata.

Polazeći od navedenih pretpostavki u 2017. godini se očekuje pad prihoda od akciza na derivate nafte od 2,6%. Treba imati u vidu da je osnovica za poređenje u 2016. godini jako visoka i da uključuje i nestandardne, jednokratne efekte stvaranja dodatnih zaliha derivata prije povećanja stopa akciza. Poredeći projekcije sa naplatom akciza u 2014. godini, prije snažnog pada cijena na svjetskom tržištu nafte, koja bi se mogla smatrati referentnom potrošnjom u Bosni i Hercegovini s obzirom na rast ekonomije i dohotka, može se zaključiti da su projicirani prihodi od akciza za 2017. godinu i sa umanjnjem veći za 16%.

Projicirane stope rasta prihoda za 2018., 2019., i 2020. godinu iznose 2,7%, 3,5% i 3,9%. Projekcija prihoda u navedenom periodu zasnovana je na projiciranim relevantnim makroekonomskim pokazateljima, istorijskoj sezonskoj shemi naplate i projekcijama

pojedinih kategorija prihoda za 2017. godinu, te efektima izmjena politika u oblasti carina i akciza na duhan.

Najveći generator suficita prihoda od indirektnih poreza u navedenom periodu je PDV, s obzirom na njegovo značajno učešće u prihodima, te planiranim stabilnim stopama rasta u skladu sa projiciranim stopama rasta potrošnje. U 2017. godini suficit na PDV-u kompenzira gubitke prihoda od akciza i carina, te je neto efekat mnogo manji nego prethodnih godina. U 2018., 2019. i 2020. godini prihodi od PDV-a generiraju preko 85% apsolutnog godišnjeg projiciranog rasta prihoda

Projekcije za 2018. i 2019. godinu su revidirane u skladu sa makroekonomskim projekcijama i projiciranim iznosima pojedinih vrsta prihoda za 2017. godinu.

Najveće revidiranje naniže kod makroekonomskih projekcija od strane Direkcije za ekonomsko planiranje je bilo na projekcijama nominalnog i realnog rasta BDP i projekcijama nominalnog i realnog rasta potrošnje.

Izraženo u % projekcije su u periodu 2017 – 2019. godinu revidirane u rasponu od -0,3% do -1,3%.

Tabela 2. Preliminarne projekcije ukupnih prihoda na nivou BiH (u mil. KM)

Vrsta prihoda (neto)	u mil KM						Projicirana stopa rasta			
	Izvršenje	Projekcija					2017	2018	2019	2020
		2016	2017	2018	2019					
PDV	3.433,80	3.566,40	3.699,30	3.872,80	4.074,50		3,90%	3,70%	4,70%	5,20%
Akcize	1.448,90	1.426,40	1.430,20	1.428,60	1.434,50		-1,60%	0,30%	-0,10%	0,40%
Carine	248,2	229,8	236,6	258	276,1		-7,40%	3,00%	9,00%	7,00%
Putarina	358,8	362,4	372,2	382,3	392,6		1,00%	2,70%	2,70%	2,70%
Ostalo	41	41,2	41,4	41,6	41,8		0,50%	0,50%	0,50%	0,50%
UKUPNO	5.530,70	5.626,40	5.779,80	5.983,20	6.219,40		1,70%	2,70%	3,50%	3,90%
Putarina (0,10 KM/l)	143,5	145	148,9	152,9	157		1,00%	2,70%	2,70%	2,70%
Sredstva za raspodjelu	5.387,20	5.481,40	5.630,90	5.830,30	6.062,40		1,70%	2,70%	3,50%	4,00%

Tabela 3. - Učešće u godišnjem nominalnom rastu prihoda (u %)

Učešće u godišnjem nominalnom rastu prihoda (u %)	Projekcija		
	2018	2019	2020
PDV	86,60%	85,30%	85,40%
Akcize	2,40%	-0,80%	2,50%
Carina	4,40%	10,50%	7,70%
Putarina	6,40%	4,90%	4,40%

POGLAVLJE III. POLITIKA PRIHODA I RASHODA ZA ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON

Raspodjela prihoda od indirektnih poreza sa Jedinственог računa za 2018. godinu za Zeničko-dobojski kanton očekuje se u iznosu od 183,6 miliona KM (uključujući Kantonalnu direkciju za ceste), što je više u odnosu na 2017. godinu.

Projekcije prihoda od poreza na dohodak za 2018. godinu na nivou kantona, uključujući zaostale obaveze po osnovu poreza na plaće iznose 25,8 miliona KM.

Porez na dobit preduzeća, izuzev banaka i drugih finansijskih organizacija, predstavlja u cjelosti prihod kantona. Uzimajući u obzir sve dostupne indikatore koji se odnose na projicirani rast bruto društvenog proizvoda, može se očekivati da će se po osnovu poreza na dobit u 2018. godini ostvariti 23 miliona KM.

Ukupni poreski i neporeski prihodi i primici bez kreditnog zaduženja koji bi trebali biti na raspolaganju u Budžetu Zeničko-dobojskog kantona u 2018. godini, projicirani su u iznosu od 280 miliona KM.

U tabeli 4. navedene su projekcije prihoda za Budžet Zeničko-dobojskog kantona za period 2018. - 2020. godine.

Tabela 4. Projicirani ukupni prihodi Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za period 2018.-2020. godine

	Rashodi	Ostvareno	Plan	Projekcija		
		2016	2017	2018	2019	2020
I	POREZI	224,3	220,3	232,4	249,9	268,4
1	Indirektni porezi sa Jedinственог računa	180,0	174,8	183,6	200,2	217,8
2	Porez na dohodak	24,5	24,9	25,8	26,4	27,0
3	Porez na dobit	19,8	20,6	23,0	23,3	23,6
4	Porezi građana	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5	Ostali porezi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
II	NAKNADE I TAKSE	26,8	35,6	36,9	38,3	39,8
1	Naknade i takse	26,8	35,6	36,9	38,3	39,8
III	NOVČANE KAZNE	4,5	4,8	5,0	0,0	5,3
1	Novčane kazne	4,4	4,7	4,9	5,0	5,2
2	Ostali prihodi	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
IV	OSTALI NEPORESKI PRIHODI	1,8	3,1	3,2	3,3	3,5
	Ostali neporeski prihodi	1,8	3,1	3,2	3,3	3,5
V	FINANSIRANJE I TRANSFERI	3,8	2,4	2,5	2,6	2,7
1	Transferi	3,8	2,4	2,5	2,6	2,7
2	Finansiranje i privatizacija, prodaja imovine	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
VI	KAPITALNI PRIMICI	19,9	30,0	24,0	19,1	3,1
	UKUPNO	281,1	296,2	304,0	313,2	322,8

Tabela 5. Projicirani ukupni rashodi Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za 2018.-2020. godine

Rashodi	Ostvareno	Plan	Projekcija		
	2016	2017	2018	2019	2020
UKUPNO PLAĆE	162,8	166,3	172,3	178,8	186,1
Bruto plaće i doprinosi	140,8	142,4	147,5	153,1	159,4
Naknade troškova zaposlenih	22,0	23,9	24,8	25,7	26,7
MATERIJALNI TROŠKOVI	33,8	31,4	32,5	33,8	35,1
TEKUĆI TRANSFERI	54,5	62,7	64,9	67,3	70,1
Subvencije	6,3	11,8	12,2	12,7	13,2
Transferi pojedincima	36,9	37,8	39,1	40,6	42,3
Transferi drugim nivoima vlasti	9,2	11,3	11,7	12,1	12,6
Ostali tekući transferi	2,1	1,8	1,9	1,9	2,0
Kapitalni grantovi	4,6	2,7	2,8	2,9	3,0
Otplate kamate	1,6	1,9	1,7	1,0	0,6
Nabavka stalnih sredstava	6,8	16,1	16,7	17,3	18,0
Otplata duga	11,0	10,5	11,8	10,7	8,5
Pozajmice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,7	1,3	1,3	1,4	1,4
UKUPNO	275,8	292,9	304,0	313,2	322,8

POGLAVLJE IV. RIZICI

Obzirom na osnovne postavke projekcija indirektnih poreza i ukupne ekonomske uslove u Bosni i Hercegovini i u svijetu, ostvarenje nivoa prihoda od indirektnih poreza u periodu 2018. - 2020. godine podložno je sljedećim rizicima:

- Projekcije prihoda od indirektnih poreza usko su vezane za projekcije makroekonomskih pokazatelja Direkcije za ekonomsko planiranje. Svako odstupanje ovih parametara od projektiranih vrijednosti predstavlja rizik za projekcije prihoda,
- Slabiji ekonomski oporavak glavnih izvoznih partnera Bosne i Hercegovine povećava nivo rizika za ostvarenje makroekonomskih projekcija, a time i projekcija prihoda od indirektnih poreza u cjelini,
- Veći gubici prihoda od carina u vezi sa primjenom adaptiranog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u odnosu na pretpostavku koja je korištena u projekciji prihoda od carina negativno će se odraziti na izvršenje naplate prihoda u 2017.godini i narednim godinama,

- Jačanje crnog tržišta duhanskih preradevina, uzrokovano bržim rastom poreznog opterećenja cigareta u Bosni i Hercegovini u odnosu na zemlje u okruženju, može ugroziti izvršenje projekcija prihoda od akciza na cigarete,
- Pojava eksternih šokova, u vidu rasta cijena nafte i derivata na svjetskom tržištu izvan sadašnjih očekivanja, pogodiće tržište derivata u Bosni i Hercegovini i negativno će se odraziti na potrošnju derivata, a time i na izvršenje projekcija prihoda od akciza na derivate i putarine iz cijene naftnih derivata.

POGLAVLJE V. SMJERNICE

- ❖ Neophodno je nastaviti mjere štednje. Odnos ostvarenja prihoda i rashoda iz kojeg proizilazi otežana likvidnost i budžetski deficit, zahtijevaju kontrolu efikasnosti troškova i njihovo smanjivanje, te stalni angažman kako se akumulirani deficit ne bi povećavalo. Ovim načelima treba prilagoditi planiranje i treba ih primjenjivati u realizaciji Budžeta;
- ❖ Nastaviti politiku veće efikasnosti budžetskih korisnika u pogledu racionalnog upravljanja resursima;
- ❖ Konstantno provoditi aktivnosti na usklađivanju budžetske potrošnje i ostvarenih prihoda što podrazumijeva:
 1. Ograničavanje rasta zapošljavanja i troškova plaća i naknada;
 2. Ograničavanje rasta i veća kontrola utroška sredstava za materijal i usluge;
 3. Restriktivno planiranje i veća kontrola tekućih i kapitalnih transfera;
 4. Realno planiranje nabavke stalnih sredstava.
- ❖ Inicirati kod nadležnih institucija provođenje aktivnosti od strane kontrolnih organa na efikasnijoj kontroli i naplati javnih prihoda;
- ❖ Nastaviti aktivnosti na izmjenama Zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine u cilju pravednije raspodjele javnih prihoda u korist Zeničko-dobojskog kantona;
- ❖ Izvršiti analizu propisa Zeničko-dobojskog kantona koji zahtijevaju izdvajanja iz budžeta, odrediti se u pogledu prioriteta potrošnje, te pristupiti izmjenama istih u cilju smanjivanja izdvajanja iz budžeta.

Broj: 02-_____/17.

Datum, 16.06.2017. godine

Zenica

PREMIJER

Miralem Galijašević

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo finansija,

1x Svim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave,

1x a/a.